

серія
"Ювіляр 2021 року"



КОСТЬ ЛАВРО -
ЛЕГЕНДА УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ
КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей
ім. Т. Г. Шевченка

Науково-методичний відділ

серія
"Ювіляр 2021 року"

Кость Лавро - легенда української дитячої книжкової ілюстрації

огляд творчості
сучасного українського художника-ілюстратора,
земляка

м. Кропивницький – 2020

УДК 75 (477.65) (092)

К – 72

Кость Лавро – легенда української дитячої книжкової ілюстрації: огляд творчості сучасного українського художника-ілюстратора, земляка / Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка; укладання, обробка матеріалів, комп'ютерна верстка Л. Босюк; редакція Н. Расторгуєва; відповідальна за випуск Т. Манжула. – Кропивницький, 2020. – 12 с., фото. – (Ювіляр 2021 року).

У виданні йдеться про життєву і творчу діяльність нашого землянина, одного з найвідоміших і найпопулярніших українських художників-ілюстраторів сучасності, відомого далеко за межами України, якому у березні 2021 року виповнюється 60 років від дня народження.

Сподіваємось, що зібраний матеріал стане у пригоді бібліотекарям з метою проведення різних заходів як для дитячої аудиторії, так і для сімейного кола, а також усім, хто цікавиться рідним краєм та розвитком української культури.

Один з тих, хто змінив хід історії дитячих книжок в Україні

Кость Лавро – широко відомий в Україні та багатьох країнах світу художник-ілюстратор, графік дитячих книжок та журналів. Ілюстровані ним видання є у більшості бібліотек нашої країни, а у дитячих бібліотеках – так точно, кожній. Його персонажі знайомі, щонайменше, двом поколінням. Без перебільшення можна сказати, що художник, один з тих, хто змінив хід історії дитячих книжок. Переконатись в тому, що попередня фраза не випадкова, а назва даного видання не надумана, переглянемо окремі моменти з творчого доробку митця.

Серед десятків проілюстрованих книжок, що побачили світ не лише в Україні, такі: «100 найкращих українських народних казок» (томи 1, 2), «Ніч перед Різдвом» М. Гоголя, «Різдвяна рукавичка», «Пан Коцький», «Улюблені вірші», «100 КАЗОК», «Козак Петро Мамарига» (видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»), «Дитяча Євангелія», «Карнавал» (видавництво «Каліграм», Швейцарія), «Різдво Великого Вовка» (видавництво «Баярд-прес», Франція) та багато інших.

Книги художника неодноразово представляли на найпрестижніших міжнародних книжкових виставках-ярмарках та входили до їх каталогів, а саме: в Україні, США, Франції, Швейцарії, Японії, Італії, Китаї, Бразилії, Ірані.

Кость Лавро успішно кооперував з найпопулярнішим французьким дитячим журналом «Pommed'Api», практично п'ятнадцять років, яке знає своєю співпрацею з багатьма відомими художниками світу. І художник отримує гонорари й нині, бо видавництво, час від часу, перевидає книги з його ілюстраціями.

Лавро один з небагатьох українських художників, який регулярно отримує замовлення від закордонних видавництв, таких, як французьке BayardPresse, швейцарське Calligram, американське Alfred A. Knopf. Ще у 1994 році, на Франкфуртському книжковому ярмарку, права на англomовну версію книжки «Котик і півник» («The Cat and the Rooster») з малюнками Костя Лавро придбало одне з найвідоміших у світі нью-йоркських видавництв «Alfred Knopf». Це була одна з перших сенсацій культурного життя молодії незалежної України.

Наприкінці 90-х ХХ століття митець став одним з переможців найпрестижнішої виставки дитячої книжки та

ілюстрації в Болоньї (Італія) і увійшов до десятки кращих художників. Серед інших майстрів-графіків був відзначений на аналогічних виставках у Тегерані (Іран), Братиславі (Словаччина).

У 1999 році вийшла «Абетка» — одна з найзнаковіших книжок українського видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», з якої, по суті, й почалася історія видавництва з пречудовими малюнками К. Лавра. До речі, перше видання 1992 року проілюстрував художник Володимир Харченко. Свого часу «Абетка» здобула цілу низку конкурсних перемог: Гран-прі імені Івана Федорова конкурсу «Мистецтво книги»; першу премію Форуму видавців України (1999), титул «Найкраще дитяче видання 1999 року» на «Книзі року» та інші. Іван Малкович (директор вищезазначеного видавництва) розповів, що багато читачів щиро вважають цю книжку найкращою українською «Абеткою» з часів Нарбута (Г. І. Нарбут, видатний український графік, ілюстратор (1886–1920 рр.). Щороку «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», випускає нове видання своєї брендової «Абетки». Часто ці книги різняться між собою лише малесенькими нюансами, наприклад, трошки зміненним малюнком, зміненним чи підредагованим віршем. «Абетку» рекомендовано для навчання в дошкільних закладах України. Загальний наклад попередніх видань «Абетки» сягає понад 350 тис. примірників.

Марка «Ігри XXVII Олімпіади в Афінах 2004 року» Костя Лавра завоювала срібну медаль Міжнародного Олімпійського Комітету.

У 2005 році художнику присуджено Премію імені Лесі Українки Кабінету Міністрів України у номінації «Художнє оформлення книг для дітей» за книги «Ніч перед Різдвом» Миколи Гоголя та «Різдвяна рукавичка».

У 2006 році, на першому Різдвяному книжковому ярмарку в «Українському Домі», І. Малкович і К. Лавро представили свій витвір – найбільшу друковану книжку у світі – «Українську АБЕТКУ» – 3 на 4 метри, вагою майже 250 кг, з не промокаючими аркушами, яку надруковано в дизайн-центрі «Сова».

Титул «Найкраща дитяча книга 2007 року» здобула «Ніч перед Різдвом» на Всеукраїнському конкурсі «Книга року» та диплом 1-го ступеню за перемогу в конкурсі «Искусство книги» (Росія, 2007 р.).

Оформлення інтер'єру вестибюля Державного академічного театру ляльок у Києві – панно «Пан Коцький» та «Рукавичка» – 24 метри в ширину і 6 метрів заввишки. «На диво вийшло цікаво», – підсумував художник.

У 2010 році К. Лавро став лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка у номінації «Образотворче мистецтво» за ілюстрації до творів класиків вітчизняної літератури та монументальні розписи на тему українських народних казок у Державному академічному театрі ляльок у Києві.

У 2012 році – автор неофіційних талісманів Кіт і Кот до Чемпіонату Європи з футболу (UEFA Euro 2012). Як зазначив художник, що якби він трішки поспішив, то, можливо, і переміг би. Проте Кіт і Кот дуже полюбилися усім.

У 2015 році створив художню поштову марку «Пам'яті героїв Небесної Сотні».

У 2016 році вийшов мистецький альбом «Кость Лавро» у видавництві «Балтія-Друк», яким започатковано серію альбомів, що представляють творчі доробки лауреатів Шевченківської премії в галузі образотворчого мистецтва.

У 2017 році К. Лавро отримав звання «Заслужений художник України».

У травні 2018 року відкрилась персональна виставка «Кость Лавро – визначний майстер сучасної української книжкової графіки» в Національному музеї літератури України.

У вересні 2018 року намалював ілюстрації до книжечки Ю. Винничука «Цукровий Півник», як і до попередньої – «Історія одного поросятка». Багато літераторів вважають, що ці дві вершинні казки українського письменника зробили б честь будь-якій зі світових літератур.

З травня 2020 року – на міжнародному ринку англійська абетка «My ABC book» видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» творчого тандему упорядника Тараса Малковича та ілюстратора Костя Лавра. Серед текстів – класичні англійські дитячі вірші, а на розвороті – англійська абетка. До відбору поезій долучилися знані фахівці з Британії, США та Канади. За словами І. Малковича, нові ілюстрації неперевершеного Костя Лавра тематично стилізовані та мають відчутний англійський колорит, який простежується в зовнішності персонажів, особливостях пейзажів та інших культурних маркерів. Є сподівання, що книга стане мастхевом для всіх дошкільнят від 2 років.

Пізньої осені 2020 року книжка «My ABC book» за допомогою QR-коду має ожити і заговорити.

У чому ж унікальність малюнків художника?

Наведемо окремі узагальнені фахові оцінки щодо творчості К. Лавра.

По-перше – це популяризація рідної України. Герої його казок одягнуті в українські національні костюми. І якщо, наприклад, ілюструється французька казка для маленьких французів, то Лисичка у нього пов'язана хусточкою так, як у нашої Солохи!

По-друге. Кольорові ілюстрації настільки зрозумілі, яскраві, чіткі, що одразу запам'ятовуються дитині. До того ж, спонукають її до асоціативного мислення. Приклад – «Абетка», що багато разів перевидавалася й по сьогодні користується колосальним попитом на ринку літератури для малечі. У книжці понад тридцять кольорових ілюстрацій і до кожної літери алфавіту вигадливий сюжет і характерні образи.

По-третє. Художник відображає не лише сцени сюжету, а й почуття і переживання героїв, думки, емоції, тобто вимальовує психологічний стан діючих осіб. Без характеру і душі мальований казковий персонаж не може стати улюбленцем і другом читачеві.

По-четверте. Важко повірити, але Костянтин Тихонович, створюючи ілюстрації, зовсім **не застосовує в роботі сучасні комп'ютерні графічні програми!** Натомість, віддається перевага традиційному авторському оформленню **аквареллю, гуашшю, тушшю.**

По-п'яте. **До своїх малюнків Кость Лавро дуже суворий. Ескіз до казки може народитися в голові за якусь мить, але на папір він переноситься старанно.**

Можливо, у цьому секрет успішного ілюстратора.

А ось що розповів сам художник про таїни своєї творчості: «Інколи доводиться ставати перед дзеркалом і скривлюватися, і швиденько перемальовувати. Мене надихає текст, на який створюю ілюстрації. Малюю без ескізів. Всі мої витвори – це я сам, хіба там, де лисичка, – то малюю з дружини. Щодо підбирання кольору, то в мене спрацьовує арифметичний досвід. Мені завше хочеться заповнити кожен сантиметр ілюстрації».

«Коли малюєш стоячи, бачиш усю площину, сприймаєш її цілісно. А коли сидиш, ти до неї наближений і не можеш помітити певних нюансів».

«Коли стоїш, як живописець, на великій відстані – то бачиш картину як «глядач». Бо люди ж не будуть дивитися на неї з відстані в десять сантиметрів. Так і з ілюстрацією – повинна бути якась відстань».

Становлення особистості і митця

Справжнє ім'я художника — Костянтин Тихонович Лавр, псевдонім Кость Лавро.

Народився Костянтин Тихонович 11 березня 1961 року в м. Новоукраїнка Кіровоградської області. Згодом, сім'я переїхала до Київської області.

Звідки ж взявся міф, що майбутній художник народився у Полтавській області? Як зазначає К. Лавро, що це – ідея І. Малковича, своєрідний піар-хід, під час створення ілюстрацій до книги «Ніч перед Різдом».

«...написав, що я народився під Диканькою. Я ніколи не був «під Диканькою». Редактори «Вікіпедії» підхопили це все й написали про цю Диканьку. Але мені приємно, хоча це й неправда. Головне, що в Україні. Хоча у Фейсбуці я написав, що родом із Нджамені (це столиця Чаду, в Африці). Так і вийшло, що в мене багато місць народження...».

Згадуючи про дитячі роки, Костянтин Тихонович зазначив, що у дитинстві був запеклим футболістом, капітаном збірної школи з волейболу. «Олівець у руки взяв ще змалечку — дуже вже подобалися чорно-білі ілюстрації «Українських народних казок». Саме з цієї книжечки, з великим завзяттям, зрисовувалися вовчики-братики та лисички-сестрички. Одного разу батько показав «доробок» сина вчительці Л. Стебловській, що жила поруч, і та, в захопленні від малюнків, запропонувала хлопчикові допомогу у підготовці до вступу у Республіканську середню художню школу ім. Т. Г. Шевченка. Костя наполегливо займався рік, склав іспити і вступив до школи, яку закінчив у 1979 році.

Згодом, став студентом факультету графіки Українського поліграфічного інституту у Львові. Тут своїми наставниками майбутній художник, вважав І. Остафійчука та Ф. Гуменюка –

видатних художників у царині графіки та живопису, роботи яких на межі 70-80-х років минулого століття мали колосальний вплив на нього і спонукали до пошуку власного художнього стилю.

Навчання завершив у 1988 році.

Фахову діяльність розпочав у тому ж році з відомого журналу для дітей «Барвінок», в якому працював художнім редактором. Костянтин Тихонович пригадує, що коли закінчив інститут, його запросили в «Барвінок», один із журналів видавництва «Веселка». «Тоді це вважалося просто «вау»! Я відразу погодився. Дуже добре знав технології поліграфічного виробництва – я з неї «п'ятірку» мав. Мабуть тому, що зі школи добре знав математику. Отак мій шлях і почався. До речі, я тоді якраз задумався, чому в нас така слабенька ілюстрація для дітей: ...неяскрава... Папір якийсь жовтий, ...роздвоєння фарб... Я тоді вже бачив деякі закордонні видання, і вирішив ...змінити щось у ...журналах на краще. І, здається, мені це вдалося».

«Як художник я працював у кількох видавництвах. Наприклад, у «Дніпрі» був художнім редактором. Бувало, тоді виходило по 30 книжок на місяць. Я добре знав технології книговидання».

Далі – робота у журналі «Соняшник». «Ми з Малковичем робили журнал «Соняшник», і тоді в нього виникла ідея створити видавництво. Він запросив мене бути головним художником видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» з яким я до сьогодні і є». Слід підкреслити, що з тих пір, саме його стиль, художника К. Лавро, великою мірою визначає творче обличчя цього видавництва.

«Усі книжки «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» народжуються у творчих муках, – констатує художник. – Ілюстрації, по суті, вистраждані мною, бо, маючи такого директора видавництва, як Іван Малкович, не можна розмальовувати книжки абияк. Він ніколи не пропустить жодної цяточки, прискіпливо роздивиться все».

Свої знання і досвід митець віддає і передає на заняттях у Київському будинку Книги, Школі книжкової ілюстрації та дизайну, що дуже популярні серед дітей і дорослих. Сторінка у facebook «Художественная Академия Костя Лавро» має багато відвідувачів.

Не дивлячись на завантаженість улюбленою роботою, Кость Лавро завжди у центрі подій своєї країни. Так, він як майстер сучасної української графіки, виступив автором дизайну поштової

марки № 1423 «Пам'яті героїв Небесної Сотні», її формат – 30х33 мм.

Сюжет маркового аркушу пронизаний трагізмом і біллю. Сльози жінок, свічки і човен, який несе Героїв на небеса. По центру маркового аркушу розміщено імена усіх Героїв Небесної сотні. 20 лютого 2015 року, під час презентації та здійснення церемонії спеціального погашення марки, художник мав промову:

«Сьогодні трагічний день та дата, яку ми ніколи не забудемо. Ми завжди пам'ятатимемо той героїчний вчинок, який зробила «Небесна Сотня». Працюючи над створенням поштової марки, я намагався вкласти всі почуття та настрої, які в мене, як безпосереднього учасника, викликали події на Майдані. Ця тема є дійсно непростою і тяжкою. Вже людям вирішувати, чи вдалося мені передати весь трагізм та біль минулорічних подій на поштовій мініатюрі».

Вже за перші години презентації поштової марки на Головоштамті розійшлося майже 900 її примірників. Загальний тираж марки склав 197 тис. примірників, номінал – 2 грн.

У 2018 році, у Києві, К. Лавро був головою конкурсного журі виставки-конкурсу «І золотої, й дорогої...», що проходила у рамках музейної програми «Вшановуємо Тараса Шевченка». Під час зустрічі директора Видавничого Дому «Розумна дитина» О. Сімонової з київськими педагогами у Національному музеї літератури України, знаний ілюстратор провів майстер-клас, в якому залюбки взяли участь присутні.

Костянтин Лавро про себе та своїх колег

На питання «Чи можна вивчитися на художника?» Костянтин Тихонович відповів так: «Навчити звичайну людину, навіть не художника, малювати портрет можна за п'ять занять. От сьогодні я навчав дітей. Вони, правда, трішки не слухаються, але головне тут – навчити геометрії. Якщо все точно виміряв, то портрет вийде схожий. ...але творити щось нове, бути першовідкривачем, привити відчуття краси... Тут повинно бути ще відсотків десять таланту».

«У мене є манія-мрія – проілюструвати кілька книжок без персонажів. Малювати усі допоміжні можливі елементи, але не героїв книги».

(мовою оригінала) «...у меня есть мечта нарисовать книгу

глазами главного героя — как он смотрит на этот мир и что видит в мире. Неважно, кто это будет, пусть даже Колобок! То есть, главное условие — не рисовать этот персонаж, а только то, что его окружает. А чего бы ещё хотелось?... Пожалуй, Шевченко порисовать, «Гайдамаки», например. Думаю, я смог бы показать что-то новое. Не знаю почему, но мне кажется, я хорошо его чувствую».

«Багато хто помиляється, коли сприймає створення ілюстрацій до дитячих видань справою несерйозною, легковажною... ..Іноді мене запитують: як вдалося придумати і зобразити на папері таких характерних персонажів, вибудувати композицію, підібрати гармонійні кольори? Навіть не знаю, як одразу відповісти – може, це Боже Провидіння водить моєю рукою, коли малюю...».

«Я з роботами прощаюся легко, але не часто. Найкращі роботи зберігаю, а з рештою розлучаюся залюбки».

«Ми з Єрком (Владислав Єрко, український художник-графік, один із засновників українського видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА») – абсолютно різні, і обидва про це знаємо. Ми – послідовники різних течій. Тому ворожнечі чи конкуренції бути не може. Товаришуємо. ...Те, що створив Єрко, – фантастика!».

« ...Мені ж для ілюстрації найближчим є Сашко Ірванець».

« ...колишня студентка Грася Олійко (випускниця Художньої академії Костя Лавра), якій я дуже допомагаю, вона в мене постійно консультиється. Вона проілюструвала книжку «Дюймовочка» і я вважаю, що ця книжка – прорив».

« ...в Україні є найкращий художник – Олег Петренко (О. Петренко-Заневський, один із засновників українського видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»), який тепер заснував власне видавництво «Сіма видає», назване на честь кішки. Це – метр, який ще не показав усього, що може».

«Що ж до письменника, то з останнього прочитаного можу назвати Юрка Винничука. У нього є супер оповідання «Цукровий півник», яке я читав, пустивши сльозу. Зробив до нього дві ілюстрації, які Малкович у мене викупив, щоб я не міг з ними нікуди посунутися. Я б хотів до кінця проілюструвати цей текст, щоб він вийшов».

Вислови про творчість художника

Іван Малкович, директор видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»:

«В його ілюстраціях ніби відсутнє поняття часу... ...з них немов струмує вічний праукраїнський рай. Вірю, що його знаменитий зайчик, з якого аж виливається ніжність, та котик, що промениться уродженням лукавством і симпатичною нахабністю, перетривають не одне покоління. І здається, що саме про цих Лаврових зайчика та котика століттями співали українським дітям...».

«...видання «Абетки» просто неперевершено проілюстрував Кость Лавро — головний художник видавництва. Його рідні і такі вже класичні образи зворушують і зачаровують на все життя. Здається, що вони існували вічно і що саме про Лаврових зайчиків і котиків виспівували над нашими колисками».

Віргініус Строля, головний редактор видавництва «Балтія-Друк»:

«В малюнках Костя Лавра, якщо так можна сказати, - дитяча душа».

Тарас Головка, автор статті «Мистецьке видання «Кость Лавро» у газеті «День» від 30.11.2016:

«Кость Лавро володіє природним даром, завдяки якому твориться якийсь казковий світ, у якому малеча відчуває себе напрочуд комфортно. Можна лише порадіти, що у нас є можливість насолоджуватися роботами справжнього майстра живопису, який так багато зробив для розвитку вітчизняного образотворчого мистецтва. Їх (ілюстрації) вирізняють тонкий український гумор, авторська манера виконання, віртуозність малюнку, нескінченна галерея образів і ще багато такого, що високо оцінюють вітчизняні видавці та мистецтвознавці».

На останок можна твердо сказати, що «почерк» цього майстра легко впізнати, бо його малюнки привертають увагу щирістю, добротою, яскравими кольорами. Мабуть тому, в оформлені ним книжки закохуються з першого погляду – від 2 до 102 років.

**Більш детально про творчість художника
можна дізнатись за джерелами**

[http://familiya.today/blog/hudozhnik kost lavro chem bolshe rabo taesh tem bolshe tebe otkrivaetsya](http://familiya.today/blog/hudozhnik_kost_lavro_chem_bolshe_rabo_taesh_tem_bolshe_tebe_otkrivaetsya)

<https://www.blog.bookopt.com.ua/kost-lavro-tsikavi-fakty-pro-chudovoho-khudozhnyka/>

<http://blog.i.ua/community/1952/687845/>

<http://www.slideshare.net/nbkidskiev/ss-58743619>

<http://rozmova.wordpress.com/2018/07/02/kost-lavro-4/>

<http://museumlit.org.ua/?p=8979>

<http://www.knpu.gov.ua/content/мистецьке-видання-«кость-лавро»>

<https://www.youtube.com/watch?v=TIB1wsNewew>

<https://www.youtube.com/watch?v=iqjMIZiMtDw>

<https://www.barabooka.com.ua/kost-lavro-zminiv-hid-istorii-ditjachih-knizhok/>

<https://www.youtube.com/watch?v=EQCfS -fOMM>

<http://museumlit.org.ua/?p=2677>

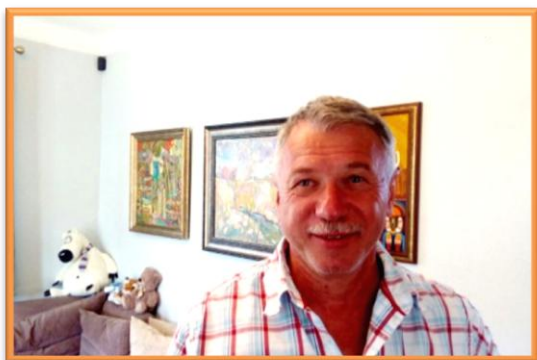
<https://www.youtube.com/watch?v=HACQICN6GR8>

<https://www.youtube.com/watch?v=dwy7IGk08YI>

<https://www.facebook.com/watch/?v=2269819273253029>

ФОТОМИТТЄВОСТІ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ КОСТЯ ЛАВРО





Творці видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»



зліва направо: В. Єрко, К. Лавро, І. Малкович, О. Петренко-Заневський



Фестиваль «Королівство магів і янголів» та презентація найбільшої «Абетки» у Музеї книги і друкарства України



20-річчя видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»



Майстер-класи від Костя Лавро



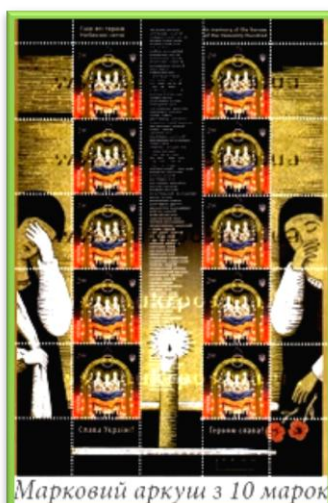
Оформлення персональної виставки



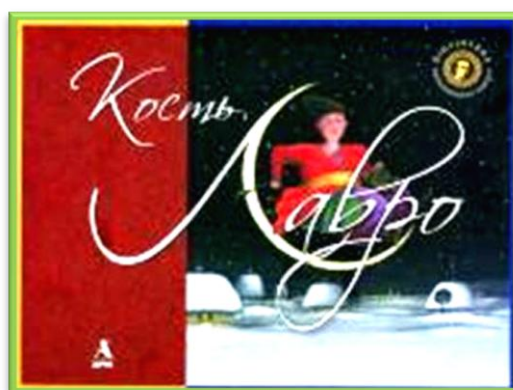
Панно «Пан Коцький» та «Рукавичка», створене художником Державний академічний театр ляльок (м. Київ)



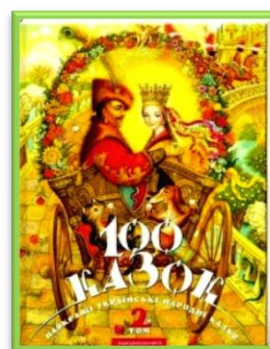
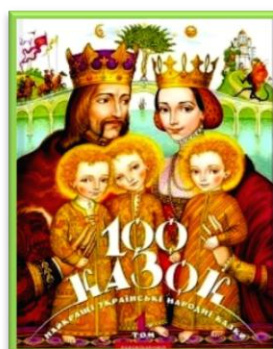
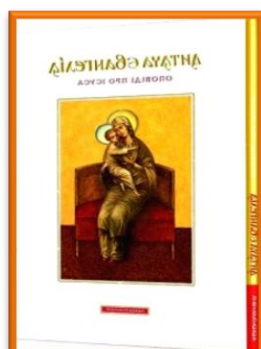
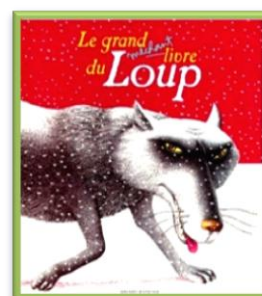
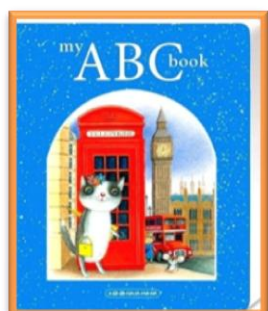
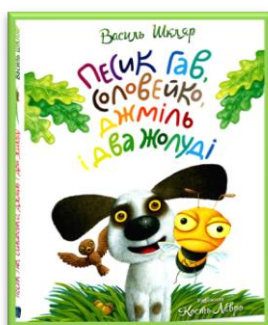
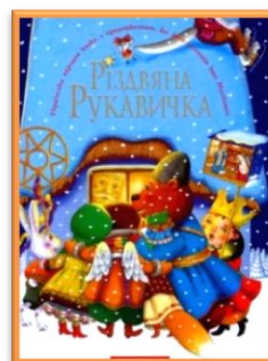
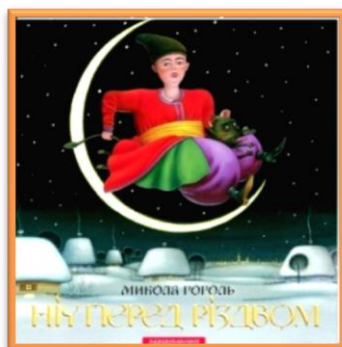
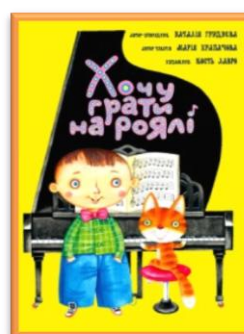
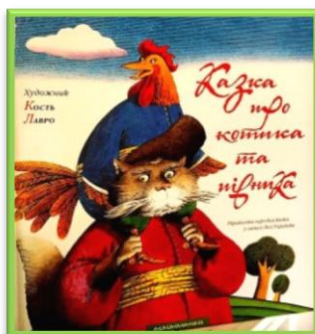
Марки, ілюстровані художником



Книга про митця



Книги з малюнками Костя Лавро



З прихильниками



Видавець:

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей
ім. Т. Г. Шевченка

вул. Шевченка, 5

м. Кропивницький

25006

Телефон/факс: (0522) 32 – 15 – 26

<http://librarychl.kr.ua>

E-mail: 02219398@mail.gov.ua